بەرگ

فهرست

پێشەکی..٣

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئیمان و قورئان ٦

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی قەدەر..٧

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی هاوەڵان ٨

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئەسمائو سیفات عەرش و بینین و دابەزینی الله.
....٩

کۆ دەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی باسەکانی قیامەت بەهەشت و جەهەننەم و شەفاعەت و گۆڕو تەرازو حەوز. ١١

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئەهلی قیبلەی تاوانبار. ١٣

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی حوکمدان بەسەر خەڵکی ١٥

کۆدەنگی ئەهلی سوننە لەسەر حوکمی گومڕاکان.................................... ١٦

پێشەکی

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .... أما بعد:

بێگومان بیروباوەڕ : واتە (عقيدة) ، مەنهەج ، پێش هەموو زانستەکانی ترە ، ناسین و زانین و شارەزابوون لەمەنهەج و بیروباوەڕ ،هەتا لەپێش حفظ ی قورئانە ، لەپێش حفظی(حديث)ـە لەپێش (حفظ)ـی ئەسەر و فیقهـیشە، لەبەر ئەوەی قبوڵبوونی حفظ ـی(قورئان و حەدیث و فیقهـ و عیبادەت و هەموو شتەکان) پەیوەستە بەوەی کە تۆ مەنهەجێکی پاك و ڕاست و دروستت هەبێت .

*ئەگەر بێت و خاوەن مەنهەجێک و بیروباوەڕێکی پاك و ڕاست و دروست نەبی، (مەنهەجێك) نەبێ کەوا لەسەر مەنهەجی حەقیقی ، وە

ڕاست و دروستی ئەهلی سوننە و جەماعە بی ، بێگومان كردەوەكانت ﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ وای لێدێت ، لەبەر ئەوەی وەرناگیرێتن ، واتە وەكو چۆن مەرجی قبوڵ بوونی(نوێژ) (دەست نوێژە)، بەهەمان شێوە مەرجی قبوڵ بوونی كردەوەكان و عیبادەت و نوێژ و ڕۆژو و ئەوانی تر (بوونی) عەقیدەیەكی ڕاست و دروستە ، لەسەر قورئان و سوننەت بەفەهمی سەلەفی ئوممەت.

ئێمەش بەیارمەتی الله عزوجل هەوڵمانداوە ، كۆدەنگیەكی (پووخت) لە بیروباوەڕ و مەنهەجی ئەهلی سوننە و جەماعە بۆ فێرخوازی زانستی شەرعی بخەینە ڕوو ، تاوەكو بەشێوەیەكی پووخت و ئاسان لەمەنهەجی ئەهلی سوننە و جەمەعە ، وە لەمەنهەجی(خیرالقرون)و سەلەفی ئوممەت تێبگاتن.

شێوازی داڕشتنی ئەم كۆدەنگییە بۆ ئەوەیە هەم خۆت بەشێوەیەكی پووخت و ئاسان تێبگەی وە هەروەها هەمیش بەرامبەر تێبگەینی.

بۆنموونە : كاتێك قسە بۆ كەسێك دەكەیت كە دەتەوێت شارەزای مەنهەجی سەلەفی بكەیت ، یاخود ڕووبەڕوو ، چونكە پێویستە بیروباوەڕ

(حفظ) بکرێت ، واتە: ئەولاترە لەپێش زانستەکانی تر کەوا (حفظ) بکرێتن ، تۆ گەر بتەوێت کەسێك تێبگەینی ، ناکرێ تۆ هەموو کات لەسەر فەیسبووک نیت یاخود لەسەر ئەنتەرنێت نیت تاوەکو نەسخی بکەیت ، بەڵکو عیلم ئەو عیلمەیە کەوا لە حفظ ـی سینگ بێتن لەنێو دڵ دابێتن ، ئینجا ڕاستەوخۆ بەرامبەر تێدەگەیەنی ، وە هەروەها بڕواپێکەر تریشە بۆ بەرامبەر ، ئەم کۆدەنگییە بەو شێوەیە:

ئەم کۆدەنگییە لە (اصول السنة) للإمام أحمد بن حنبل ، وە (أصول السنة للحميدي) ، (عقيدة الرازيين) کەوا(ابن أبي حاتم الرازي) لە (أبو حاتم الرازي) هەروەها (أبو زرعة الرازي) نەقڵی کردووە. وە لە(شرح السنة المزني) ،وە لە (شرح السنة البربهاري) ، وە (اصول السنة ابن أبي زمنين) هاتووە ، هەروەها ئەمە(اعتقادي إمام مالك) ـە ، کە لە بیروباوەڕەکەی هاتووە ، هەروەها (اعتقادي سفيان الثوري) کە بۆ (شعيب بن حرب) باسدەکاتن ، وە هەروەها(ابن المبارك) و زۆرینەی زۆری پێشەوایانی ئوممەتە بەم شێوەیە:

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئیمان و قورئان

١. ئەهلی سوننە دەڵێن: ئیمان وتە و کردارە، زیاد و کەم دەکات ، زیاد دەکاتن بەگوێ ڕایەڵێ و کەمیش دەکاتن بەسەرپێچی کردن.

ئەهلی بیدەع: لە پێناسەی ئیمان پێچەوانەن وەکو (موڕجیئە و جەهمیەکان).

٢. ئەهلی سوننە دەڵێن: قورئان ووتەی(اللّٰه)یە و دروست کراو نییە.

ئەهلی بیدەع دەڵێن: قورئان دروست کراوە وەکو (جەهمیەکان).

كۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی قەدەر

٣. ئەهلی سوننە دەڵێن: قەدەر هەمووی بە باش و خەراپییەوە لەلایەن اللّٰه تەعالا وەیە.

ئەهلی بیدەع وەكو قەدەریەكان پێچەوانەی ئەهلی سوننەن لەبڕوابوون بەقەدەرەوە.

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی هاوەڵان

٤. ئەهلی سوننە دەڵێن: باشترین کەسی ئەم ئوممەتە لەدوای پێغەمبەر علیه الصلاة والسلام ، ئەبوبەکرە ئینجا عومەری کوڕی خەتتاب ، ئینجا عوسمانی کوڕی عەففان ئینجا عەلی کوڕی ئەبو تالیب ، الله لێیان ڕازی بێت.

ئەهلی بیدەع وەکو ڕافیزە پێچەوانەی ئەهلی سوننەن.

٥. ئەهلی سوننە دەڵێن: ڕەحمەت دەنێرین بۆ هەموو هاوەڵانی پێغەمبەر(ﷺ) ، ئینجا دەست گرتنەوە و بێدەنگ بوون لەو کێشە و فیتنانەی لەنێوانیاندا ڕوویداوە.

ئەهلی بیدەع: پێچەوانەی ئەهلی سوننەن ، جیاوازی دەکەن لەنێوانیان و بەتایبەت سۆفی و ڕافیزە ، بەتایبەتتر جنێودان و سووکایەتی بە هاوەڵی بەڕێز (معاوية بن أبي سفيان).

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئەسمائو سیفات عەرش و بینین و دابەزینی الله .

٦. ئەهلی سوننە دەڵێن: اللّٰه عزوجل لەسەر عەرشەکەیەتی ، وە جیایە لە درووستکراوەکانی، بڕوامان پێی هەیە بەو شێوەی خۆی وەسفی کردووە لە قورئاندا و لە فەرموودە سەحیحەکاندا.

ئەهلی بیدەع و فیرەقی گومڕا دەڵێن: نەخێر الله لەسەر عەرش نیە ، زاڵ بووە بەسەری و دەستی بەسەردا گرتوە ، دەڵێن: هەریەک پێی وابێ الله لەسەر عەرشە لەدین دەرچێ ، وەکو ئەشاعیرەکان و جەهمیەکان.

٧. ئەهلی سوننە دەڵێن: الله لەسەر عەرشەو زانست و زانیاری لەهەموو شوێنێکە.

ئەهلی بیدەع هەندێکیان دەڵێن: الله بەزاتی خۆی لەهەموو شوێنە. هەندێکیان دەڵێن شوێن بۆ الله بڕیار نادرێ و خۆی دروستکەری شوێنە ، واتە: ئەوان خوایەك دەپەرستن دیار نیە.

٨. ئەهلی سوننە دەڵێن: هەموو شەوێك الله عزوجل دادەبەزێتە ئاسمانی دونیا بەو شێوەی شایستەی خۆی بێتن.

فیرەقی گومڕا دەڵێن: گەر دابەزێ شوێنەکەی چۆڵ دەبێ ، وەکو گاڵتەکردن بە عەقیدەی ئەهلی سوننە ، بێ ئاگان لەوەی الله توانای زاڵە بەسەر هەموو شت و چی بوێ ئەوە دەکاتن و چۆنیش بیەوێ وادەکات ، لەوانیش ئەشاعیرە.

٩. ئەهلی سوننە دەڵێن: اللّٰه تەعالا لە قیامەت دەبینرێت ، ئیماندارانی الله دەبینن بە چاوەکانیان.

ئەهلی بیدەع و فیرەقی گومڕا: ڕەتی بینینی الله لە قیامەتیش دەکەنەوە .

*** (پێویستە بزانرێ ڕەتکردنەوەی ئەم باسانە لەدین دەرخەرن)**

ئەهلی سوننە: ئیسپاتی ناوەجوانەکان و سیفاتە بەرزەکانی الله دەکەن بەو جۆرەی هاتوە بەبێ لێکچواندن و نمونە هێنانەوەو چۆنیەتی.

ئەهلی بیدەع و فیرەقی گومڕا دەڵێن: واتە ناو و سیفاتەکان پەک دەخەن و تەئویلی دەکەن ، ئەوانە لەسەرەتا الله دەشوبهێنن بە دروستکراو ئینجا پەکی دەخەن ئەمەش لەدین دەرخەرە.

بۆنمونە: پێیەکان و دەست و بینین و هاوشێوەی ئەمانە کە جێگیر بوە بەسەحیحی ئەوان پەکی دەخەن و دەیکەنە قودرەت و توانا.

كۆ دەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی باسەكانی قیامەت بەهەشت و جەهەننەم و شەفاعەت و گۆڕو تەرازو حەوز.

١٠. ئەهلی سوننە دەڵێن: بەهەشت و دۆزەخ هەردووكیان ڕاست و حەقن ، هەردووكیان دروستكراون ، بەجۆرێك دروست كراون كۆتاییان نایەت ، بەهەشت پاداشتی الله یە بۆ بەندە چاكەكانی جەهەننەم سزای الله یە بۆ ئەوانەی سەرپێچی كارو سنوربەزێنن.

* هەندێك دەڵێن: دروستنەكراون ،هەندێكیش دەڵێن كۆتاییان دێ. بەڵام ئەوەی باسمان كرد كۆدەنگی ئەهلی سوننەیە.

١١. ئەهلی سوننە دەڵێن: پردی سیرات ڕاستەو حەقە و بڕوامان پێی هەیە بۆ پەڕینەوە.

١٢. ئەهلی سوننە دەڵێن: تەرازووی پێوانی كردەوەكان حەقە و ڕاستە و بڕوامان پێی هەیە ، چاكە و خەراپیەكانی بەندەی پێ دەكێشرێت.

١٣. ئەهلی سوننە دەڵێن: حەوزی کەوسەر حەقە و ڕاستە کە دراوەتە پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم.

١٤. ئەهلی سوننە دەڵێن: شەفاعەت حەقە و ڕاستە ، بۆ دارهێنان و ڕزگاربوونی موسڵمانی تاوانبارە کە پێیان دەڵێن (موحید) شەفاعەت بەهیچ جۆرێ کەسێکی کافر یان موشریك ناگرێتەوە .

١٥. ئەهلی سوننە دەڵێن: سزای نێو گۆڕ حەقە و ڕاستەو بڕوامان پێی هەیە .

هەندێ لەگومڕایان دەڵێن: سزای نێو گۆڕ بەهیچ جۆرێ نیە ئەمەش پێچەوانەی کۆدەنگی سەلەف و فەرموودەکانی پێغەمبەرە صلی الله علیه وسلم.

١٦. ئەهلی سوونە دەڵێن: مونکەر و نەکیر دوو فریشتەن لەنێو ناو گۆڕدا حەقە و ڕاستە بڕوامان پێی هەیە.

١٧. ئەهلی سوونە دەڵێن: زیندووبەنەوە لەدوای مردن حەقە و ڕاستە بڕوامان پێی هەیە.

بێ بڕوایان: پێیان وایە کەوا زیندوو بوونەوە نیە و مردن کۆتایی هەموو شتێکە.

کۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی ئەهلی قیبلەی تاوانبار.

١٨. ئەهلی سوننە دەڵێن: ئەنجامدەری تاوانە گەورەکان تەکفیر ناکەین بەهۆی ئەو تاوانەوە واتە(ئەهلی قیبلە).

ئەهلی بیدەع وەکو خەواریج: تەکفیری ئەنجامدەری تاوانی گەورە دەکەن و لە ئیسلام دەری دەکەن.

١٩. ئەهلی سوننە دەڵێن: جیهاد و تێکۆشان بەردەوام دەبێ و دەمێنێ لەگەڵ پێشەوای بڕواداران تاقیامەت . پێدانی زەکاتیش پێیان ، ئەنجامدانی حەجیش لەگەڵیان.

٢٠. ئەهلی سوننە دەڵێن: گوێ ڕایەڵ و گوێگری پێشەوای باوەڕدارانین ، لێیان دەرناچین ، شەڕیش ناکەین لەکاتی فیتنەدا. (پێشەوایەکی ئەهلی سوننەی لەسەر سوننەت).

ئەهلی بیدەع وەکو خەواریج: زۆر توندن لەسەریان و خروج لە بچوکترین دەرفەت بەهەل دەزانن.

موڕجیئەش: زۆر شل و دوورن لە سوننەت بەرامبەریان ، بەجۆرێ کۆیلەیانن.

٢١. ئەهلی سوننە: پێیان وایە دابڕان و دوربون لە کۆمەڵی موسڵمانان ڕێگە پێدراونیە و دوورە لە سوننەت. (موسڵمانی ئەهلی سوننە).

كۆدەنگی ئەهلی سوننە دەربارەی حوكمدان بەسەر خەڵكی

٢٢. ئەهلی سوننە دەڵێن: خەڵكی موسڵمانن لەڕووی حوكمدان و میراتگرییەوە ، نازانین ئەو كەسانە لای الله چۆنن هەركەس.

واتە: حوكمی ڕووكەش دەدەن بەپێی بینینی كردەوەی موسڵمانیەتی.

ئەهلی بیدەع: پێچەوانەی ئەمەن پێیان وایە خەڵكی ئەسڵ تێیاندا كوفرە و كافرن تاوەكو تەوحیدیان لێدەبینرێ ، نوێژو ڕۆژ و لایان نابێتە بەڵگەی موسڵمانیەتی ، بەڵام لەگەڵ ئەم مەنهەجەیان ڕاستگۆ نین چونكە خۆشیان وونن و ناوێرن و ناتوانن عەقیدەیان ئاشكرا بكەن واتە : بەمەنهەجی خۆیان خۆشیان كافر ئەبنەوە چونكە تەوحیدیان ئاشكرا نەكردوە.!

لەهەمان كاتدا مورجیئەش پێچەوانەی ئەهلی سوننەن لەسەر ئەوە بەهۆی شل ـی.

* واتە: ئەهلی سوننە نێوەندگیرن نەهەموو كەس بەموسڵمان ئەزانن وەكو موڕجیئە نە تەكفیری هەموو خەڵك ئەكەن.

٢٣. ئەهلی سوننە دەڵێن: ئێمە موسڵمانین و ئومێدمان وایە ئیماندار بین.

کۆدەنگی ئەهلی سوننە لەسەر حوکمی گومڕاکان

٢٤. ئەهلی سوننە دەڵێن: موڕجیئەکان کەسانی بیدعەچی و گومڕان.

٢٥. ئەهلی سوننە دەڵێن: قەدەرییەکان کەسانێکی بیدعەچین و گومڕان، هەریەکێکیان نکۆڵی ئەوە بکات کە الله هەموو شتێک دەزانێت پێش ئەوەی ڕووبدات ئەوە لەدین دەرچوە.

٢٦. ئەهلی سوننە دەڵێن: جەهمییەکان کافرن ، واتە بەگشتی تەنانەت فەرموودەشیان لێ ریوایەت نەکردون.

٢٧. ئەهلی سوننە دەڵێن: ڕافیزەکان ڕەفزی دینی ئیسلامیان کردووە ، واتە لەدین دەرچوون.

ئەهلی بیدەع و کەسانی گومڕا پێچەوانەی ئەم حوکمەن لەسەر ڕافیزەی لەدین دەرچوو.

٢٨. ئەهلی سوننە دەڵێن: خەوارجەکان گومڕان و دوورن لە سوننەت.

دەڵێم: خەواریجی کۆن لەگەڵ ئێستا زۆر جیاوازن لەهەندێ باس تێکەوتبون دیارترینیان (دەرچون لە کاربەدەست و تەکفیرکردن بەهۆی تاوان هتد) درۆشیان نەدەکرد ، ئەبو داوود دەڵێ : ڕاستگۆترین ئەهلی بیدەع خەواریجە ، چونکە درۆ لایان تاوانی گەوربوو.

* (مەبەست لە ئەهلی سوننەت شوێن کەوتوانی مەنهەجی خیرالقرون).

چینێکی تریان تەکفیری هەرچی پیشەوایە دەیکەن بەحیساب بانگەشەی قورئان و سوننەت دەکەن.

بەئیمامی ئەهلی سوننە احمد بن حنبل یان گووت: فڵان کەس بەخەراپە باسی ئەهلی حەدیس دەکاتن و دەڵێ: کەسانێکی خەراپن ؟ فەرمووی: زیندیق زیندیق زیندیق.

٢٩. ئەهلی سوننە دەڵێن: موناقەشەو دەمەدەمێ لەدین ناکرێ و ڕێگەی پێنەدراوە ، پێویستە موسڵمان خۆی لێ بپارێزێ و دووربێ.

والحمدلله رب العالمين